

грунтовно та професійно вона буде проведена залежить не тільки якості актів правосуддя, але й довіра населення до судової влади взагалі.

Правильно організована система судів є однією з гарантій справедливого і ефективного судочинства. Справедливе судочинство та належний захист прав і свобод людини можливі лише за наявності досконалого процесуального законодавства. Після прийняття ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010р., судом касаційної інстанції при розгляді цивільних та кримінальних справ став Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, який створюється з 01.10.2010р. Щоб усвідомити ступінь змін, достатньо проаналізувати норми чинного законодавства.

У Конституції України систему правосуддя окреслено у загальному вигляді, визначено лише засади її організації та діяльності. Відповідно до ст. 125 Конституції України найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є Верховний Суд України. Вищими судовими органами спеціалізованих судів є відповідні вищі суди. Це положення фактично дублює ст.17 ЗУ «Про судоустрій та статус суддів», додатково вказуючи (ч.2. ст. 17), що систему судів загальної юрисдикції складають місцеві суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України.

Отже, в Україні створюється чотирихступінчата судова система «Місцеві суди – Апеляційні суди – Вищий спеціалізований суд – Верховний Суд України». При цьому кожен суд має виконувати функції лише однієї інстанції: місцеві суди – першої інстанції, апеляційні суди – апеляційної інстанції, вищі суди – касаційної інстанції, Верховний Суд України – касаційної інстанції у виняткових випадках. Такий підхід зумовив необхідність створення в системі загальних судів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (як касаційної інстанції для розгляду цивільних та кримінальних справ). Загалом же, систему судів загальної юрисдикції складатимуть суди: 1) які розглядають цивільні та кримінальні справи; 2) адміністративні справи; 3) господарські справи. Відповідно до цього утворюється і Вищі спеціалізовані суди: Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищий господарський суд України, Вищий адміністративний суд України.

За такої побудови судової системи є дуже важливим, щоб процедура перегляду судових рішень, незалежно від виду судочинства, ґрунтувалася на однакових засадах. Завданням апеляційної інстанції має бути перегляд судової справи щодо правильності з'ясування обставин і застосування норм права судом першої інстанції. Рішення апеляційної інстанції щодо встановлених фактів має бути остаточним. Касаційна інстанція повинна переглядати судові рішення першої та апеляційної інстанцій лише щодо правильності застосування норм права. Вона також має забезпечувати однакове застосування права судами відповідної юрисдикції.

В той же час ч.2. ст. 32 ЗУ «Про судоустрій та статус суддів» вказує, що у випадках, передбачених процесуальним законом до повноважень вищого спеціалізованого суду входить розгляд справи як суд 1ої або апеляційної інстанції. На думку автора, таке положення не зовсім відповідає сутності вищих спеціалізованих судів, які мають лише перевіряти законність та обґрунтованість судових рішень й не повинно застосовуватися принаймні у цивільному та господарському судо-

чинстві. Така позиція автора пояснюється тим, що будь-яка система, тим більше судова має носити чітку, ієрархічну вертикаль, де кожна ланка виконує лише певні функції.

Така перебудова судової системи безумовно ще потребує наукового осмислення. Тому не дивно, що запропонована реформа викликала абсолютно протилежні думки від цілковитої підтримки до повного неприйняття. На думку автора, створення Вищого спеціалізованого Суду з розгляду цивільних та кримінальних справ є позитивним кроком.

По-перше: це цілком відповідає Конституції України (ст. 125), тобто ЗУ «Про судоустрій та статус суддів» розвиває та деталізує положення Конституції України. По-друге: на момент проведення судової реформи Верховний Суд (цивільна, і кримінальна палата) просто не встигав розглядати справи, оскільки був занадто ними перевантажений, (за останніми даними близько 55 тис. справ чекали свого вирішення). Особливо гостро ця проблема стояла відносно розгляду кримінальних справ, оскільки нерідко обвинувачені особи знаходились в місцях позбавлення волі. По-третє: система вищих спеціалізованих судів довела свою ефективність у адміністративному та господарському судочинстві. По-четверте: система подвійної касації вичерпала себе. Навіщо і для чого першу касацію виконує вищий спеціалізований суд, а другу — касацію на касацію — Верховний суд України. У цивілізованому світі не трапляється нічого подібного. Єдиним плюсом і то не очевидним наявності інституту подвійної касації є те, що ст. 55 Конституції України гарантує кожному громадянину право на захист його прав та інтересів у суді. Тому можливість подати касаційну скаргу спочатку до вищого спеціалізованого суду, а потім до ВСУ є ще одним, можливо останнім способом захисту законних прав та інтересів громадян.

Таким чином, створення Вищого спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ – ініціатива правильна і потрібна для українського суспільства.

УДК 346.546 (043.2)

Корчак Н.М.

к.ю.н., доцент,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ КОНКУРЕНЦІЇ

Удосконалення системи захисту економічної конкуренції в Україні на сучасному етапі полягає у створенні ефективної, суспільно корисної системи захисту економічної конкуренції та наповненні конкретним змістом особливої ролі спеціального органу – Антимонопольного комітету України у формуванні та реалізації конкурентної політики держави. Для підвищення ефективності механізмів правового захисту економічної конкуренції доцільним є підвищення ролі держави як гаранта добросовісної конкуренції в цілому.